

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Муніципальне підприємництво»

на тему: «Оцінка інвестиційної привабливості міста Южне»

Виконавець:

студентка ФЕУП

Хінцицька Ірина Валеріївна _____

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Клевцєвич Наталія Анатоліївна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. У зв'язку із кризовими явищами у світовій економіці проблема створення ефективної системи управління інвестиційною діяльністю на різних рівнях економіки стає вкрай актуальною. Від ефективності здійснення інвестиційної діяльності залежить успіх розвитку економічного, політичного та соціального життя. Саме тому сьогодні необхідно приділяти особливу увагу питанням, які пов'язані з інвестуванням, способам і методам його активізації, вивченням умов створення сприятливої інвестиційної привабливості, залученням інвестицій та їх ефективним використанням. Всі ці питання тісно пов'язані з проблемою визначення інвестиційної привабливості.

З розвитком процесу децентралізації в Україні особливої актуальності набуло питання інвестиційної привабливості окремих територіальних громад, а також шляхів її підвищення. Одним з найбільш інвестиційно привабливих регіонів України є Одещина, яка традиційно займає лідируючі позиції за обсягами інвестицій. Тому темою кваліфікаційної роботи було обрано оцінку інвестиційної привабливості однієї з громад регіону, а саме Южненської територіальної громади. Зазначена громада розвивається досить швидко і має значний інвестиційний потенціал, що зумовлює актуальність обраної теми.

Вагомий внесок у дослідження інвестиційної привабливості зробили такі вчені як І. О. Бланк, А. М. Кулик, А. О. Матвеева, Н. О. Гребенюк, Г. В. Сидор, О. Ю. Дудчик, С. А. Петровська, Л. В. Беззубко, Д. О. Ладигіна, Т. М. Безверхнюк та інші. Однак питання оцінки інвестиційної привабливості окремих громад залишається недостатньо висвітленим у науковій літературі.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методичні, статистичні та прикладні аспекти оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці.

Досягнення поставленої мети здійснювалось через вирішення таких **завдань**:

- 1) охарактеризувати поняття та елементи привабливості адміністративно-територіальної одиниці;
- 2) визначити систему показників інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці;
- 3) проаналізувати методологічні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці;
- 4) надати загальну характеристика Южненської територіальної громади;
- 5) провести аналіз динаміки та структури інвестицій до економіки громади;
- 6) провести аналіз інвестиційної привабливості Южненської територіальної громади у порівнянні з іншими територіальними громадами регіону;
- 7) визначити пріоритетні напрямки інвестиційної політики громади;
- 8) сформулювати шляхи залучення інвестицій до територіальної громади;
- 9) спрогнозувати зміни інвестиційної привабливості Южненської територіальної громади;

Об'єкт дослідження – інвестиційна привабливість Южненської територіальної громади та соціально-економічні чинники її формування.

Предмет дослідження – сукупність економічних відносин, щовиникають в процесі формування інвестиційної привабливості.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи використовувались такі методи: аналогія, абстрагування, аналіз та синтез, дедукція та індукція, формалізація, систематизація, порівняння, системно-структурний, табличний та графічний аналіз, SWOT-аналіз та описова оцінка інвестиційної привабливості. Розрахунки інвестиційної привабливості громади проводились з використанням програмного продукту «Excel».

Інформаційна база дослідження: Закони України, інші нормативно-правові акти України, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Одеській області та Головного управління економіки Одеської обласної державної адміністрації, монографічні дослідження, навчальна література, наукові статті.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел (57 найменування). Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок. Основний зміст викладено на 72 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «МЕТОДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ», у віснику наукових робіт ФЕУП.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці**» розглядаються теоретичні засади оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці: розглянуто елементи та показники інвестиційної привабливості; досліджується методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці.

У другому розділі «**Аналіз інвестиційної привабливості Южненської територіальної громади**» проаналізовано структуру та динаміку інвестицій до Южненської територіальної громади. Проведено порівняльний аналіз Южненської територіальної громади з іншими громадами регіону.

У третьому розділі «**Шляхи підвищення інвестиційної привабливості Южненської територіальної громади**» визначено основні напрямки інвестиційної політики міста Южне. Запропоновано шляхи підвищення інвестиційної привабливості громади. Спрогнозовано обсяг інвестицій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджуються теоретичні, методичні та прикладні аспекти оцінки інвестиційної привабливості територіальної громади та зроблено наступні висновки.

1. Інвестиційна привабливість є відносним поняттям, що характеризує оцінку групи інвесторів щодо співвідношення ризику, прибутку та вкладених грошових інвестицій для певного регіону або галузі. Водночас, інвестиційна привабливість являє собою багаторівневу систему економічно-соціальних показників, поєднання яких має забезпечувати прибуток від інвестиційної діяльності потенційних інвесторів.

Інвестиційна привабливість держави формується шляхом узагальнення інвестиційної привабливості регіонів, яка в свою чергу формується на базі інвестиційної привабливості окремих адміністративно-територіальних одиниць та підприємств, тобто інвестиційна привабливість на муніципальному рівні може виступати як структурний елемент та невід'ємна частина інвестиційної привабливості держави.

Інвестиційний потенціал характеризує спроможність адміністративно-територіальної одиниці до інвестування, в той час як інвестиційна привабливість характеризує доцільність щодо інвестування в неї.

Інвестиційний клімат – сукупність інституційних, соціальних і економічних факторів, які враховує інвестор, приймаючи рішення про здійснення інвестицій у певну країну або регіон.

2. Системи факторів формування інвестиційної привабливості можуть бути класифіковані за рівнем (підприємства, регіону, держави), за сферою впливу (інституційні, соціальні, економічні), за динамічністю (статичні, інерційні, динамічні), за напрямком впливу (позитивні, негативні).

Інвестиційні ризики поділяються на внутрішні та зовнішні.

3. Методики оцінки інвестиційної привабливості поділяються на дві великі класифікаційні категорії: за обробкою даних та за системами показників. За обробкою даних виділяють описові та рейтингові підходи до оцінки інвестиційної привабливості. Системи показників визначаються дослідниками окремо для кожної методики. Загалом, всі показники можна об'єднати у чотири великі групи: показники загальноекономічного розвитку, показники розвитку регіону, показники інвестиційного ризику та показники сприятливості факторів впливу.

Описовий метод полягає в описі абсолютних показників, структури та динаміки розвитку об'єкту інвестування. Він є досить суб'єктивним.

Рейтинговий метод полягає в проведенні опитування певних суб'єктів економічної діяльності території.

Для оцінки інвестиційної привабливості території пропонується використовувати інтегральний індекс інвестиційної привабливості регіону а також шкалу бажаності Харрінгтона.

4. Южненська міська територіальна громада — територіальна громада в Україні, у Одеському районі Одеської області. Утворена 17 липня 2020 року в результаті об'єднання Южненської міської ради із Новобілярською селищною та Сичавською сільською радами. До складу громади входять населені пункти Нові Білярі, Білярі, Булдинка, Григорівка, Южне, Сичавка та Кошари. Адміністративним центром громади є м. Южне.

Найбільш перспективними галузями економіки для даної громади виступають, промисловість, вантажний морський транспорт, сільське господарство, морське та прісноводне рибальство, туризм. Найбільшу питому вагу у структурі промисловості громади займає хімічна та олійна галузі.

5. Динаміка обсягу та питомої ваги прямих інвестицій є позитивною. У 2018 році загальний обсяг прямих інвестицій до м. Южне склав 93641,1 тис. дол., що на 5,1 тис. дол. більше ніж у 2017 році.

Головним джерелом капітальних інвестицій в економіку громади виступають власні кошти підприємств та організацій кредит банків та інші позики. Головними галузями для інвестицій стали промисловість та транспорт, що разом зайняли більше 80% загального обсягу всіх інвестицій.

Серед країн світу лідерами за обсягом інвестицій в економіку міста є Кіпр та Сінгапур, що інвестують у великі промислові підприємства регіону. Близько 84% від усіх іноземних інвестицій в економіку громади припадає на інвестиції ТОВ «Дельта Вілмар СНД».

6. Южненська міська громада має високий рівень інвестиційної привабливості. Незважаючи на те, що обсяг інвестицій є меншим ніж до громад Одеси та Чорноморську, Южненська громада має більшу кількість потенційних інвестиційних можливостей. Серед інших громад регіону її вирізняють високо розвинутий транспортний комплекс, велика кількість інвестиційних майданчиків, значний інвестиційний потенціал існуючих підприємств, зростаюча кількість населення, що сприяє збільшенню обсягу місцевого ринку та збільшенню обсягу робочої сили. Високий рівень оплати праці може виступати як негативним чинником, оскільки збільшує видатки на оплату праці, так і позитивним чинником, оскільки підвищує купівельну спроможність місцевого населення.

7. Головними сильними сторонами міста є вигідне розташування, наявність високо розвинутого промислового комплексу, що забезпечує високий рівень зайнятості та заробітної плати, наявність високо розвинутого транспортного вузла, наявність рекреаційних ресурсів, а також позитивні демографічні показники. Слабкими ж сторонами є слабка матеріально-технічна база для розвитку туристичної та рекреаційної сфер, стан навколишнього середовища, а також відсутність розвинутої бізнес-інфраструктури.

Можливостями для територіальної громади є покращення іміджу України на світовій арені, зростання інтересу та кількості потенційних інвесторів, а також розвиток ключових для економіки громади сфер в країні. Головною загрозою, безперечно, є військовий стан та усі пов'язані з цим негативні наслідки: інфляція, підвищення цін на паливо та енергоресурси, погіршення стану інфраструктури, зменшення платоспроможності населення, сумніви з боку іноземних інвесторів.

Інвестиційна політика громади має бути спрямована на підтримку ключових галузей в економіці громади: промисловість, транспорт, сільське господарство та туризм.

8. Для залучення нових інвестицій до територіальної громади важливо використовувати фінансові та адміністративні інструменти покращення інвестиційної привабливості. При цьому найбільш ефективною формою

інвестування виступає саме інвестування в реальний сектор економіки, тобто в діяльність виробничих підприємств.

Пропонується реалізувати на території громади наступні інвестиційні проекти: побудова приморського клімато-бальнеогрязьового курорту загального призначення «Сичавка», створенні яхтово-туристичного комплексу «Південна Марина», розбудова індустріального парку на території громади.

Окрім цього, надзвичайно важливо налагодити виробничу та підприємницьку інфраструктуру в межах громади: забезпечити якісне енерго- і теплопостачання, водопостачання та водовідведення, внутрішньозаводський транспорт, організацію вивозу сміття, забезпечити роботу соціальних інститутів, забезпечити розвиток кредитно-фінансових установ, асоціацій підприємців, лізингових компаній, консультативних та юридичних фірм, бізнес-інкубаторів та бізнес-центрів тощо.

9. У 2023 році очікується зниження інвестиційної привабливості України до 1,9 пунктів. Зниження інвестиційної привабливості України в цілому матиме негативний вплив й на інвестиційну привабливість Южненської територіальної громади. На території громади вже сьогодні спостерігається ряд негативних ефектів: наявні руйнування виробничої інфраструктури, ускладнення діяльності морського та залізничного транспорту, відсутність туристичного сезону, відтік робочої сили за кордон тощо. Тому на нашу думку, прогноз інвестиційної привабливості Южненської територіальної громади є негативним, інвестиційна привабливість території понизиться з високої до нижче середньої.

Очікуваний обсяг прямих іноземних інвестицій станом на 01.01.2023 р. становитиме 92 тис. дол., що є найнижчим показником за останні роки.

АНОТАЦІЯ

Хінцицька І. В. «Оцінка інвестиційної привабливості міста Южне».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Муніципальна економіка». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні засади оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці: розглянуто елементи та показники інвестиційної привабливості; досліджується методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці.

Проаналізовано структуру та динаміку інвестицій до Южненської територіальної громади. Проведено порівняльний аналіз Южненської територіальної громади з іншими громадами регіону.

Визначено основні напрямки інвестиційної політики міста Южне. Запропоновано шляхи підвищення інвестиційної привабливості громади. Спрогнозовано обсяг інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний потенціал, оцінка інвестиційної привабливості, територіальна громада, адміністративно-територіальна одиниця, проноз.

ANNOTATION

Khintsytska I.V. «Assessment of the investment attractiveness of the Yuzhny City».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, trade and exchange activities» for the educational program «Municipal entrepreneurship». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects of assessment of investment attractiveness of administrative-territorial unit; the elements and indicators of investment attractiveness are considered; methodological approaches to assessing the investment attractiveness of an administrative-territorial unit are investigated.

Author analyzes structure and dynamics of investments in the Yuzhny Territorial Community were. A comparative analysis of the Yuzhny Territorial Community with other communities of the region was conducted.

Author determines main directions of the investment policy of the city of Yuzhny. Ways to increase the investment attractiveness of the community are proposed. The volume of investments is forecast.

Keywords: investments, investment attractiveness, investment potential, assessment of investment attractiveness, local community, administrative-territorial unit, forecast.